

№ 232.

Kalendarzyk tygodniowy:

Wt. św. Ambrożego
 Sr. Niepok Pocz MP.
 Czw. św. Waleryj.
 Piąt. św. NMP. Loretańs
 Sob. św. Damazego P.
 Niedz. św. Aleksandra.
 Pon. św. Eucyi P. M.

Wschód słońca: godz. 7 m. 55
 Zachód słońca: godz. 3 m. 46
 Dług dnia: godz. 7 m. 47

Gena prenumeraty:
 W ŁODZI:
 Rocznie rb. 6 k. ---
 Półrocznie " 3 " ---
 Kwartalnie " 1 " 50
 Miesięczn. " - " 50
 Odosłante 10 k. m.
 Egz. pojedynczy 3 k.

Z przesyłką pocztową:
 Rocznie rb. 7 kop. 40
 Półrocznie " 3 " 70
 ZAGRANICĄ:
 Miesięcznie " 1 " 10

Redakcyja
 w Łodzi,
 ul. Przejazd № 8.
 Nr. telefonu 593.

ROZWOJ

dziennik polityczny, przemysłowy, ekonomiczny, społeczny i literacki, ilustrowany

Wtorek, dnia 7 grudnia 1909 roku.

Kantory: własny w Warszawie, ul. Krucza № 23; w Pabianicach u p. Teodora Miska; w Zgierzu, w aptece p. Patka; w Tomaszowie u p. Teodora Miska.

CENA OGŁOSZEN: „Nadesłane” na 1-szej stronie 50 kop. za wiersz. Zwyczajne ogłoszenia za tekstem po 7 kop. za wiersz nonpareolowy lub jego miejsce. Małe ogłoszenia po 2 kop. od wyrazu (dla poszukujących pracy po 1 1/2 kop.). Najmniejsze ogłoszenie 20 kop. Reklamy i Nekrologi po 20 kop. za wiersz fetilowy. Za dołączenie prospektów 6 rub. od tysiąca egzemplarzy. ARTYKUŁY bez oznaczenia honorarium Redakcyja uważa za bezpłatne; rękopisów drobnych nie zwraca.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie, z wyjątkiem dni świątecznych, od godziny 3 — 4-jej po południu.

Teatr Polski
 Sągielmana 63.

Jutro po poł. „Radcy pana Radcy” — komedya Michała Bałuckiego. Pocz. o godz 3 po poł.
 Jutro wieczorem „GRUBE RYBY” — komedya Michała Bałuckiego. Pocz. o 8 m 15 wiecz.

KONIAK SZUSTOWA
 wszędzie.
 1882 84

STUDNIE ARTEZYJSKIE wszelkiego rodzaju buduje
ŁEMPICKI i S-ka
 Sosnowiec, Piotrk. gub. 2073-d
 Przedstawiciele: Nordliczka i Stamirowski, Łódź.

KALODONT
 Niezbędny krem do zębów
 Utrzymuje zęby biało, czysto i zdrowo.
 ŻĄDAĆ WSZĘDZIE. 541 30

Wielki Bazar Jubileuszowy
 przedłużony został o jeden dzień i zakończy się dopiero w środę, o godz. 11 wiecz. 2699

W moim składzie fabrycznym sprzedaję detalicznie **materyały** NA BLUZKI i SUKNIE po cenach fabrycznych. Piotrkowska 83, I. S. Librach. 2663-3

Na rzecz Łódzk. Gniazda Tow. Opieki nad dziećmi **Pokaz Pracy Kobiet i Dzieci** z wyprzedają PIOTRKOWSKA № 121. 2694-5

Numer dzisiejszy składa się z 12-stu stron.

Wina Chasia
 Patrz str. 12. 2440d

W Austrii.
 Odcyfrowanie wskazówki barometru politycznego tak Przed — jak i Zaliczawil staje się w obecnych warunkach daremną fatygą. Wskaźnik ten bowiem wykonywa tak gwałtowne skoki w ostatnich miesiącach i to w tak krótkich odstępach czasu, że to, co odcyfrowało się w danej chwili — w godzinę później staje się wierutnem kłamstwem, zanim jeszcze sygnalizacja poprzedniego stanu na barometrze politycznym dotarła do opinii publicznej.
 Unia, godząc się na pierwsze czytanie przewidywanego budżetowego, tem samem dała dowód, iż pragnie prace parlamentarne uruchomić. Wzajemian

za to żąda atoli, by po pierwszym czytaniu przystąpiono do rekonstrukcyi gabinetu. Lecz w tem właśnie tkwi moment, który wytwarza sytuacyę zawiklaną, skutkiem czego po pierwszym czytaniu budżetu, parlament znajdzie się znów w tem położeniu, w jakim był dotąd.
 Niemiecki komitet wykonawczy wyraził jednomyślnie przekonanie, że załatwienie przewidywanego budżetowego musiałoby stworzyć podstawę dla mających się rozpocząć rokowań i że jest zrozumiałem samo przez się, iż co do dalszego postępowania powinno nastąpić także porozumienie z prezydentem ministrów. Członkowie komitetu wykonawczego udali się następnie razem z przedstawicielami partyi chrześcijańsko-społecznej posłem Finkem i Gussmannem do prezydium Koła polskiego, które reprezentowali posłowie Głabiński, Czaykowski i Stwiertnia. Prezes Koła dr. Głabiński podał oficjalnie niemieckim zastępcom uchwałę Unii słowiańskiej do wiadomości i wyraził swoje zapatrywanie co do sposobu dalszych rokowań, przyczem omówił szczegółowo szereg rzeczowych warunków, które miałyby stanowić podstawę przyszłego programu prac. Obecni członkowie niemieckiego komitetu wykonawczego i reprezentanci partyi chrześcijańsko-socyalnej przyjęli oświadczenie prezesa Koła polskiego do wiadomości.
 Zatem niemcy żądają uchwalenia budżetu w całości, bez dalszych warunków, a wtedy rozpoczną rokowania o program prac, w porozumieniu ze stronnictwem chrześcijańsko-społecznem i — co pilnie podkreślono — z bar. Bernerth m.
 Wobec tego, nie dziwnego, że prasa czeska i słowiańska zapatruje się bardzo pesymistycznie na sytuacyę, gdyż tej wymówki, jakoby wina za uruchomienie parlamentu spadała na Unię, teraz mieć nikt nie może. Obecnie niema już istotnej przeszkody do obrad budżetowych — chodzi tylko o przeprowadzenie rekonstrukcyi gabinetu.
 Tymczasem pod tym względem rozchodzą się wszystkie stronnictwa, przez co — jak słusznie stwierdza «Corresp. Centrum» — trudności w obecnej sytuacji politycznej raczej się zwiększyły. Różnice zapatrywań pod tym względem zwiększyły się nie tylko przez antagonizm między Unią i niemcami a rządem, ale i w łonie samej Unii.
 I tak poseł Kramarz ma zamiar podobno na-

rzucić koniecznie gabinet urzędniczy, któremu wyznacza jednoroczną trwałość. Poseł Stransky przemawia również za gabinetem urzędniczym, ale definitywnym, obaj zaś nie chcą obecnie ministrów-rodaków. Natomiast inni członkowie Unii są zdania, że właśnie w gabinecie urzędniczym ministrowie-rodacy są bardzo potrzebni i dopiero w gabinecie parlamentarnym, gdzie chęci mieli by przynajmniej dwa portfele, można się bez nich obejść.

Największy atoli szkopał stanowi fakt, iż Niemcy wyobrażają sobie rekonstrukcję gabinetu dopiero po wszystkich trzech czytaniach budżetu, a wtedy choć rząd parlamentarny. Wreszcie polacy znów przyjmują do wiadomości i jedno i drugie życzenie, nie oświadczając się za żadnym. W każdym razie dziś mówią tylko o możliwości utworzenia gabinetu wyłącznie z biurokratów i członków izby, z bar. Bienertem na czele.

Do tego wszystkiego przybywa jeszcze jedno wielkie utrudnienie. Oto pozostaje bardzo mało czasu do wszystkich tych rokowań, gdyż sejm musi się bezwarunkowo zebrać dla uchwalenia uwolnienia podatku osobisto dochodowego od dodatków krajowych. Nie jest atoli wykluczonem, iż stronnictwa większości dadzą w takim razie gwarancję, iż po całkowitem uchwaleniu przewidywanego budżetowego, nastąpi rekonstrukcja gabinetu.

W tym wypadku dalsze rozwikłanie sytuacji zależy będzie znów od Unii, o ile Unia zadowolą się tą gwarancją...

Odpowiedź Asquitha izbie lordów.

Posiedzenie izby gmin, które odbyło się dnia następnego po odrzuceniu budżetu przez izbę lordów, było nadzwyczaj liczne. Gdy przez gabinet Asquith ukazał się w sali posiedzeń, przyjęli go wolnomyslni burzą oklasków; również serdecznie powitali unioniści Balfoura.

W uzasadnieniu tej rezolucji wygłosił prezes liberalnego gabinetu angielskiego długą mowę, przerywaną często gromkimi oklaskami.

Izba znalazła się obecnie — mówił Asquith — w położeniu, jakiego w historii parlamentu angielskiego dotąd nie było. Gdy budżet opuścił izbę gmin, był on w wyższym stopniu niż jakikolwiek inny projekt dobrze rozważonym i obmyślonym dziełem przedstawicieli ludu (oklaski na ławach liberalnych). W przeciągu tygodnia cała ich praca zdeptana została przez lordów.

Po raz pierwszy w historii angielskiej zostałyby sumy, uchwalone przez izbę gmin w budżecie rocznym, anulowane przez izbę lordów, jak wiadomo, nie posiada prawa zmienienia choćby jednego podatku, przyjętego przez izbę gmin. Nie godnym byłoby dotychczasowej tradycji, gdyby przeszedł choć dzień tylko bez wyraźnego zaznaczenia ze strony izby gmin, że nie myśli znieść najcięższej hańby i niesłychanego wkroczenia w jej kompetencje jakie się nie wydarzyło od dwóch stuleci. (Głośne oklaski.)

Według zdania rządu jedyną drogą, którą można było obrać bez naruszenia prawa i konstytucji, było zwrócić się do króla, by parlament rozwiązał. (Oklaski na ławach stronnictwa rządowych). Król propozycję tę przyjął łaskawie, a on, Asquith, jest mocno przekonany, że izba gmin zbierze się w czasie, w którym jeszcze będzie możliwym uczynić zadość zapotrzebowaniam bieżącego roku finansowego.

Lordowie odrzucili budżet nie z miłości dla ludu, lecz jedynie z tego powodu, że budżet jest im nienawistny. Lordowie zignorowali niepisane lecz tradycją uświęcone uchwały konstytucyjne, lecz krok ich będzie miał skutki bardzo daleko sięgające.

Po prezese gabinetu oświadczył Balfour, że lordowie trzymali się ściśle litery i ducha konstytucji, wyrażając zarazem nadzieję, że potęga lordów nigdy nie zostanie usuniętą. Wszelkie starania rządu w tym kierunku nazwał drobnostkowymi i szkodliwymi dla sprawy publicznej. Lordowie postąpili sobie zgodnie z obowiązkiem, a kraj krok ich zatwierdził.

W głosowaniu, które nastąpiło po mowie Balfoura, oświadczyło się za rezolucją Asquitha 349 głosów, a przeciw niej 134. Rezolucja została tym samym przyjęta znaczną większością głosów.

Wybory odbędą się pomiędzy 10 a 20 stycznia.

Z prasy rosyjskiej.

Czytamy w „Kuryerze Warszawskim“.

P. Wileniec w „Mosk. Wied.“ rozpoczyna akcją, wymierzoną przeciw teatrowi polskiemu w Wilnie. Znając zespół „trup“ «Mosk. Wied.», łatwo domyślić się, jakiej treści patetyczny monolog wygłosi chwilowy jej rezoner, w każdym jednak razie ad informationem nie zawadzi za poznać bliżej z tym publicznym popisem.

P. Wileniec nie poprzestaje na «aktualnym stanie» w Wilnie, lecz sięga do historii i dociera aż do czasów, kiedy teatr polski w XVI w. zaczął wypierać «z bytu rosyjan zachodnich pierwotny teatr rosyjski w postaci misterium, dyalogów itd.» Gorzej jeszcze było w XVII w., a już najgorzej w XIX w., w którym teatr polski przygotował powstanie na Litwie.

Tak twierdzi p. Wileniec:

„Sama Polska przygotowała oba powstania w XIX w. Przed buntem w 1863 im roku w Wilnie funkcjonowała wybornie zorganizowana trupa polska, która z wielkim powodzeniem wystawiała sztuki Odyńca z życia starolitewskiego, które budziły zarazem miłość do dawnej Polski.“

Wielkim powodzeniem cieszyły się: «Konrad Wallenrod» albo «Wilhelm Teil» (także sztuka polska! Przep. red.) oraz inne utwory, budzące miłość do ojczyzny i do wolności politycznej. Bardzo ważne znaczenie miały w tym wypadku nie tylko same utwory, ale i rodzaj gry aktorów oraz podkreślanie miejsc, które mogły mieć wpływ na podniesienie uczucia patryotycznego. Polscy krytycy teatralni w gazetach miejscowych ze szczególnym uznaniem wyrażali się o tych aktorach, którzy odgrywali role bohaterów narodowych; następnie zajęli oni (krytycy czy aktorzy? Przep. red.) wybitne miejsca w bandach powstańczych“.

Dopiero w 1864 im roku było całkiem dobrze.

„Na mocy rozporządzenia M. Murawjewa, doskonale rozumiejącego szkodliwy wpływ teatru polskiego w Wilnie, scenę tę zamknięto, a na jej miejsce sprowadzono trupę rosyjską, subsydowaną przez rząd; w innych miastach kraju zachodniego publiczne przedstawienia w języku polskim były zabronione. I oto ku strapieniu p. Wileńca „po czterdziestu latach ciszy“ odezwał się znów język polski ze sceny w Wilnie. Naturalnie, iż woła on wielkim głosem, aby te nienawistne mu dźwięki stłumie jakimś przedziej.“

Streszczony przez „Kuryer Warszawski“ artykuł jest, zdaje się, tylko wstępem do dalszego rozwinięcia sprawy; znając zaś «Pappenheimerów» „Mosk. Wied.“, łatwo zgadnąć, że w tym «dalszym ciągu» będzie niewątpliwie mowa o nowym subsydyum dla trupy rosyjskiej.

Stosunki rosyjsko-japońskie.

W „Gońcu Warszawskim“ czytamy:

„Pomimo, że do wiosny jeszcze dość daleko, do wiadomości ogółu przedostają się z różnych źródeł pogłoski o rzekomo nieuniknionej wojnie, a nawet wojnach.“

Te chwilowe wieści, będące zresztą, być może, dalekiem echem trudnych do przeniknięcia tajemnic kancelaryj dyplomatycznych, głoszą, że Rosya niezadługo stanie w obliczu dwu wojen. Pierwsza, na froncie zachodnim, z Austryą. Druga, na odległej granicy wschodniej, z Japonią.

Oczywiście, nie tylko o sprawdzeniu, lecz nawet o krytycznym zważeniu tych ułotnych, lecz niepokojących w esei obecnie mówić jest trudno.

Są wszakże pewne fakty, na które wskazać wolno i trzeba. Do nich należy między innymi niewątpliwie i istniejące od dłuższego już czasu dążenie Rosji do porozumienia się z Japonią. Lecz, o ile są znane różne momenty tych dążeń, o tyle przedmiot porozumienia nie jest łatwy do ustalenia. Zapewne, a nawet na pewno, chodzi tu o ustępstwa dla Japonii. Wątpić należy, aby

to mogły być jakiegokolwiek ustępstwa terytorjalne na lądzie stałym. Była również mowa o zamiarze sprzedania Japonii kolei północno-mandżurskiej, ustąpienia jej północnej części Sachalinu, pewnych koncesyach w zakresie połowu ryb i t. p.

Rokowania z Japonią, przerwane skutkiem zamachu na ks. Ito, mają być obecnie wznowione. Na Daleki Wschód ma pojechać hr. Witte. Tak przynajmniej zapewniają niektóre dzienniki rosyjskie. Lecz przeczą temu informacje prasy zagranicznej. Na Daleki Wschód pojedzie nie hr. Witte, który jest wciąż w nielaskie, lecz b. minister handlu, Timirazjew, z którym minister skarbu Kokowcow jeździł umyślnie do Lwadyi.

W Wiedniu i w Berlinie nie wróżą powodzenia misji Timirazjewa. Z Petersburga i Tokio wieje coraz większy chłód wzajemny, który nie ustąpi nawet na wiosnę, „gdy się ociepli.“

We wpływowych kołach rosyjskich — zarówno dyplomatycznych, jak i handlowych — istniał projekt utworzenia rosyjsko-japońskiej izby handlowej. Otóż i ten projekt jest podobno obecnie zachwiany — skutkiem rosnącej coraz bardziej, obopólnej nieufności.

«Nowoje Wremia» bije znów od paru dni na alarm z powodu wiadomości z Dalekiego Wschodu. Działalność japończyków ma przybierać tam formy coraz bardziej niepokojące. Korespondent «Now. Wr.» z Władywostoku stwierdza zupełną bezsilność władz rosyjskich, które wprost nie mają odwagi zaprotestować przeciwko gospodarce japończyków na Kamczatce. Przed dwoma laty rząd japoński zażądał pozwolenia na wystanie na wody rosyjskie morza Ochockiego i Beringa dwóch krążowników «w celu niesienia pomocy rybakom japońskim, tonącym przy rozbiciu okrętów». Rząd rosyjski rozważał długo tę kwestyę i w końcu pozwolił na wysłanie jednego krążownika. Japończycy skorzystali skwapliwie z tego pozwolenia, ale „ratowanie tonących“ pojęli w ten sposób, że wysadzali na brzegach oddziały żołnierzy dla pomiarów topograficznych, fotografowania wybrzeży i nawiązywania stosunków z tunguzami za pomocą spajania ich wódką. Nie pomogły im protesty rosyjskiej straży pogranicznej.

W roku bieżącym japończycy ponownie zażądali pozwolenia na wysłanie dwóch okrętów wojennych. Pozwolenia im tym razem nie udzielono, ale pomimo to łódź działowa „Chija“ udała się na wody rosyjskie i zaczęła gospodarować na nich z tą samą, co i w roku ubiegłym, bezceremonialnością.

Według zapewnień korespondenta, japończycy, nawiązując stosunki z ludnością tubylecą, zapewniają ją, że wkrótce rozpocznie się druga wojna rosyjsko-japońska i że Kamczatka stanie się własnością Japonii.

W ostatnim numerze poważnego organu moskiewskiego „Russkoje Slowo“ znajdujemy potwierdzenie faktu, że stosunki rosyjsko-japońskie są obecnie w stadium wysocze niepokojącym.

W sprawie Chełmszczyzny.

Niebawem przyjedzie do Warszawy naczelnik departamentu do spraw ogólnych, delegowany przez ministerium spraw wewnętrznych, w celu zgromadzenia różnych informacji, dotyczących Chełmszczyzny.

Przy tej sposobności przypominamy, że przewodniczącym podkomisji do rozważania projektu oddzielenia Chełmszczyzny jest poseł Antonow, pałdźiernikowie, referentem zaś ma być poseł Protopow, również pałdźiernikowie.

Frakcja ta pragnie, wbrew biskupowi Eulogiuszowi, aby rzecz rozważona była gruntownie, przyozem Protopow żąda, aby komisji przedstawiono wszystkie dokumenty, dotyczące kwestji Chełmskiej od roku 1865, czyli projekty Czerkaszkiego, opinie Hurki, Imeretyńskiego, memoriały Dobriańskiego, Pobiedonoscewa i inne.

Jak wiadomo, ogół dokumentów w tej sprawie doprowadził do tego, że w roku 1906 rada ministrów uchwała, aby ze względów państwowych projekt chełmski był umorzony.

Rząd pod wpływem nacjonalistów, a zwłaszcza bisk. Eulogiusza, który przy udziale „Bractwa chełmskiego“ wytworzył sztucznie kwestję chełmską, podjął sprawę oddzielenia Chełmszczyzny od Królestwa Polskiego; na żądanie podko-

misyi zgodził się dostarczyć wszelkich w tej sprawie dokumentów.

Oczywiście, nie jest to po myśli frakcyj pracowniczych w Dumie, gdyż wszelka korespondencja urzędowa, jak i ogół dokumentów przemawia przeciwko ich uzurpacjom.

Nieco światła rzuciła w Dumie na postępowanie biskupa Eulogiusza w sprawie Chelmskiej interpelacya o kościół w Opolu; nie będzie też bez znaczenia dla komisji adres ludności Zamościa, doręczony posłowi Nakoniecznemu, podpisany przez 7,000 osób, a wyrażający protest przeciwko wyłączeniu Chelmszczyzny.

Takich protestów poseł siedlecki Dymcza, który jest też członkiem pomienionej komisji, otrzymał podobno ilość sporą.

Niewątpliwie także ankieta ks. Lwowa, dokonana przezeń osobiście na Chelmszczyźnie, a której echo dobiegło już nas z Moskwy, poważnym będzie argumentem przeciwko uroszczeniom biskupa Eulogiusza.

U posła Nakoniecznego.

«Ziemia lubelska» donosi, że do Józefa Nakoniecznego, posła ziemi lubelskiej, badającego z powodu projektu utworzenia gub. chelmskiej stosunki narodowościowe, wyznaniowe i ekonomiczne w gub. lubelskiej i siedleckiej, przybyła przed kilku dniami do Zamościa delagacya, złożona z miejscowych mieszkańców i wręczyła mu adres z 7,000 podpisów protestując przeciw projektowi utworzenia gub. chelmskiej, prosząc go zarazem gorąco o dołożenie wszelkich starań, aby projekt ten nie był urzeczywistniony. Na adresie tym złożyli podpisy zarówno mieszkańcy Zamościa chrześcijanie jako też żydzi. Onegdaj poseł Nakonieczny, wezwany telegraficznie, wyjechał nagle do Petersburga.

Z PETERSBURGA.

— Uchwała senatu o zniesieniu nałożonej na p. Trzebińskiego, redaktora pisma „Goniec poranny i wieczorny“, kary 500-rublowej, wywołała protest ministerium spraw wewnętrznych. Jest to już drugi wypadek zatargu senatu z ministerium spraw wewnętrznych. Ministerium do-

wodzi, iż zgodnie z 2-gim artykułem przepisów o stanach wyjątkowych, kary wyznaczane w porządku administracyjnym i skargi na nie należą do kompetencji ministerium spraw wewnętrznych.

— Pragnienie rządu rosyjskiego dokonania zmian w taryfie celnej w Finlandyi spotkało na swej drodze przeszkody dyplomatyczne. Niemcy przypomnieli rządowi, że są zainteresowane w zachowaniu taryfy istniejącej, bowiem handel ich z Finlandyą wzrósł w ostatnich czasach o 75 procent, a na podstawie zawartego traktatu handlowego wszelka zmiana powinna być poprzedzona zawiadomieniem o dwa lata wcześniej.

Ś. p. Teresa Rzepecka.

W cichym zakątku Wołynia w Pochorykach zmarła spakobierczyńni ducha owych wspaniałych matron polskich pełnych powagi i ujmującej prostoty, jaśniejących wszystkich zaletami umysłu i serca ś. p. Teresa Rzepecka.

Zmarła od wczesnej młodości ujęła za pióro, pomieszczając pierwsze swe prace w wydawnictwie zbiorowym młodzieży kijowskiej, redagowanem przez Esmunda pod tytułem „Co Bóg dał“.

Następnie była współpracowniczką „Kroniki Rodzinnej“ i „Biesiady literackiej“, pisując wierszem i prozą pod pseudonimem „Starej wołynianki“. Wiele z jej utworów, nacechowanych zawsze szlachetną tendencyą i gorącym patriotyzmem ze względów cenzuralnych nie drukowano. Wartości ogłosić je teraz drukiem, gdy warunki cenzuralne uległy zmianie.

Zebrani dla złożenia przysięgi po ukończeniu studiów w akademii wojskowej w Petersburgu, młodzi lekarze powzięli bez rozpraw jednomyślną uchwałę, głoszącą, że „obecność lekarzy przy wykonywaniu wyroków śmierci nie zgadza się z godnością lekarza i człowieka“.

Ministerium skarbu wnosi do Dumy ustawę w sprawie odszkodowania za prawo propinacyjne wiejskie w Królestwie Polskiem.

Ustawa odrzuca wynagrodzenie za zniesienie prawa propinacyjnego po wsiach, motywując to postanowie-

Osadnictwo na Syberyi.

Korespondent „Zagłębia“, p. R. Pyka, spotkał w Będzinie gromadkę ludzi wybierających się na osadników syberyjskich. Wdał się z nimi w rozmowę; objaśnili, że wygania ich z kraju nędza; zbyt niska płaca w kopalniach nie daje środków dostatecznych do utrzymania się z rodziną; a gdy w ciężkiej pracy siła opuści, przedwczesna starość nadejdzie, natomiast robotnik otrzymuje wsparcie smiesznie małe.

P. Pyka poradził tym ludziom, aby się jeszcze wstrzymali z wyjazdem, dopóki im nie udzieli za pośrednictwem „Zagłębia“ dokładnych wiadomości o syberyjskim osadnictwie.

Jakoż udał się piśmiennie do Głównego Zarządu przesiedleńczego w Petersburgu i otrzymał broszurę z opisem Syberyi, oraz wszystkimi wiadomościami, tyczącymi się osiedlenia i mapę Syberyi. Rezejrzawszy się w tych materyałach, pisze:

„Nie jestem korespondentem, ani też reporterem gazet, i co prawda, zabiera mi to pisanie trochę czasu, lecz znając życie, charakter i usposobienie ludu w Zagłębiu dąbrowskim, jemu ten czas chętnie poświęcam, aby objaśnić tych, którzy wyjazdem do Syberyi się zainteresowali, a doświadczenia nie posiadają. Gdybym chciał wszystkie najdrobniejsze szczegóły o kolonizacyi w Syberyi w „Zagłębiu“ umieścić, zabrałoby to dużo miejsca i sporo czasu, podam więc tylko najważniejsze warunki osiedlenia, jakie rząd rosyjski ustanowił, reszty można się dowiedzieć ustnie.

Przedewszystkiem główny zarząd przesiedleńczy napomina, aby każdy, który nie ma wszczepionej ospy, przed ewentualnym wyjazdem osyp sobie wszczepić dać, a zwłaszcza dzieciom. Pomoc rządowa będzie udzielana tylko tym, którzy sami, lub przez swoich wysłane w Syberyi,

obiorą sobie ziemię.*) Od czasu, kiedy rząd zorganizował prawidłową kolonizacyę na Syberyi, zaczęło tam napływać sporo ludzi, tak, że w roku 1907 wyjechało z Rosyi europejskiej z górą 440 tysięcy ludzi, a w roku 1908 kolej syberyjska przewiozła 700 tysięcy dusz; z nich osiedliło się tylko około stu tysięcy na gruntach rządowych przeznaczonych na kolonie, bo Główny Zarząd przesiedleńczy kładzie nacisk na to, ażeby nikt nie porywał się do Syberyi na kolonie, dopóki nie będzie miał przez swoich wysłane obranej ziemi; tacy więc, którzy samowolnie wyjeżdżają stąd, będą musieli lata całe czekać na wydzielenie im ziem, a tymczasem będą musieli pójść w najem do robót u dawnych mieszkańców syberyjskich.

Syberya jest to kraj wielki, mający 12 milionów kwadratowych wiorst, a prawie $2\frac{1}{2}$ razy tak wielki jak europejska Rosya. Tak ogromny kraj, jak Syberya, ma się rozumieć, musi mieć różny klimat i przyrodę, to też g. z. p. przeznaczają kolonistom, pochodzącym z północnych gubernij cesarstwa, miejscowości więcej oddalone na wschód, a tym z gubernij centralnych, przeznaczają środkową Syberyę, zaś kolonistom, pochodzącym z gubernij południowych, przeznaczają miejscowości więcej wysunięte na południe, a to dlatego, że, do jakiego klimatu ktoś jest przyzwyczajony na rodzinnem miejscu, takie miejsca, o takim mniej więcej klimacie, kolonistom się przeznaczają. Główny zarząd przesiedleńczy przeznaczają też ziemie pochodzącym z jednej gubernii lub powiatu, znowu w jednym miejscu, a to dlatego, ażeby znajomi lub krewni zamieszkałi w Syberyi jedną miejscowość.

Rząd daje kolonistom ziemi darmo 15 dziesięcin na ojca rodziny i tyleż na każdego syna, daje po przybyciu na miejsce 100 rubli pożyczki na każdą rodzinę, a więcej potrzebującym daje jeszcze w drugim roku 50 rubli. Tę pożyczkę

* Wyślane ci są nazywani „chodoki.“ (Przyp. red. „Rozwoju“).

tem, że pomiędzy prawem propinacyjnem w Cesarstwie i w Królestwie, nie ma żadnej różnicy.

KRONIKA.

(x) Rocznica. W dniu 8 grudnia, w dzień Niepokalanego Poczęcia N. M. P., jako w dwudziestą rocznicę założenia Chóru różańcowego, odbędzie się uroczyste nabożeństwo o godz. 12 i pół w południe, na którem tenże Chór odśpiewa mszę zharmonizowaną przez p. Kuleszq.

(a) Urodzaj bawełny. Komitet bawełniany przy giełdzie moskiewskiej zawiadania łódzkiego komitetu giełdowego w Kawkandzie, dano, dotyczące teraźniejszego urodzaju bawełny, przedstawiając się w sposób następujący: Ziemia Syr darińska (z wyjątkiem oddziału Amu-darińskiego), przetrzeźnionych zasiewów w dziesięcinach 18 do 20 tysięcy — ilość oczekiwanej urodzaju w pudach 400,000, z których z ziarna miejscowego 3%; ziemia Samarkandzka: powiat samarkandzki — 7,521 amerykańskich nasion, 2,375 miejscowych; Kattakuryska — 10,842 amerykańskich nasion, 2,457 miejscowych; Chodżoneńska — 6,285 amerykańskich i 352 miejscowych nasion. Ilość oczekiwanej urodzaju włókna 500,000 pudów. W Ziemi Zaka-spisjskiej: powiat aschabadzki 4,000 dziesięcin i merwski 23,000. Ilość oczekiwanej urodzaju włókna — 70,000 i 350,000, z których nasion miejscowych 3%. W chaństwie bucharskim, włączając Amu-dariński oddział ziemi Syr darińskiej — 150,000 nasion amerykańskich i 750,000 nasion miejscowych. W chaństwie chiwińskim, włączając oddział Amu-dariński i Syr darińskiej ziemi — 350,000 nasion amerykańskich i 200,000 nasion miejscowych.

Ostatnia ocena przez komitet giełdowy w Kawkandzie urodzaju w Ferganie wyraziła się w $6\frac{1}{4}$ do $6\frac{1}{2}$ mil. nasion amerykańskich i 100,000 nasion miejscowych. Znaczna ilość bawełny fergańskiej z nasion miejscowych rozeszła się po kraju.

Ogólna ocena przez komitet giełdowy w Kawkandzie, wyłączając Kaukaz, od 9,120,000 do 9,370,000 pudów. Przyjmując urodzaj kawkaski 800,000 pudów, okaże się, że urodzaj bawełny rosyjskiej — od 9,920,000 do 10,170,000 pudów.

bezprocentową trzeba zacząć spłacać po pięciu latach i spłacać się przez lat 10 w równomiernych ratach. Pożyczkę otrzymuje także cała gromada nowoosadła: na wybudowanie młyna, tartaku, magazynu zbożowego, domu modlitownego, szkoły, na wykopanie studni i tę pożyczkę gwarantują wszyscy kolonisci w nowej osadzie, spłacać ją trzeba w przeciągu 20 lat. Daje rząd także ze swoich składów na wypłat — maszyny i narzędzia rolnicze, zboże na zasiew i nasiona ogrodowe. Kolej płaci każdy według taryfy ulgowej, przewidzianej dla przesiedleńców, co wyniesie od osoby z Zagłębia Dąbrowskiego w okolicy Tomskiej mniej więcej około 7 rubli. Dzieci do lat dziesięciu biletu nie płać. Za przewóz bagażu płaci się jedną kopiejkę od puda za każde 100 wiorst.

Główny zarząd przesiedleńczy nadmienia dalej, że, aby się zaraz dobrze zagospodarować i budynki postawić, potrzeba mieć jak na gubernię tomską, około 250 rubli własnej gotówki.

Ktoby miał rzeczywiście zamiar udać się do Syberyi, niechaj trzyma się wskazówek wydrukowanych przez główny zarząd przesiedleńczy, w zamianowanej osobnej ku temu przewidzianej broszurce. W niej znajdzie każdy potrzebne wiadomości, a stosując się według nich, nie dozna, czy w drodze lub na miejscu, żadnego zawodu.

Na zakończenie jeszcze raz nadmienić muszę (aby niejednego z błędu wyprowadzić), że główny zarząd przesiedleńczy ostrzega, żeby nikt do Syberyi na kolonie się nie wybierał, dopóki nie będzie miał obranej ziemi. O ziemię trzeba się starać z miejsca zamieszkania. Objasnia dalej, że jedynie tym tylko daje pomoc, którzy mają zapewniony kawałek ziemi, i poucza, jak się o tę ziemię trzeba starać, kiedy wyprawiać wysłane dla obojrzania ziemi, i w którym miesiącu i tygodniu można stąd wyjeżdżać i t. p. w tym względzie daje obszerną instrukcyę.

Prócz tego oczekiwany jest przywóz z Persyi około 250,000 pudów.

Na podstawie nadesłanej przez moskiewski komitet rozdzielczy drogą telegraficzną, a otrzymanej przez prezesa Wschodniego komitetu rozdzielczego z Samary, informacji, dotyczącej oczekiwanych zapasów wywozu bawelny z Azji środkowej w kampanii 1909/10 r., sprawa przedstawia się w sposób następujący: Na naradach w Komitecie giełdowym w Kokandzie cały urodzaj bawelny określony został w rozmiarze 10,250,000 pudów. Z tej ilości do d. 14 listopada wywieziono 2,640,000 pudów, w tem przez Tasz kent 2,240,000 i przez Krasnowodzk 400,000 pudów. Z pozostałej ilości 7,610,000 pudów zaprojektowano wywieźć przez Tasz kent w listopadzie i grudniu 2,125,000 pud., w styczniu r. p. 940,000, w lutym 700,000 i w następnym miesiącu 255,000, razem przez Tasz kent 4,020,000 pudów. Przez Krasnowodzk—w listopadzie i grudniu 1,175,000, w styczniu 525,000, w lutym 650,000 i w następnym miesiącu 1,285,000, razem przez Krasnowodzk 3,590,000 pudów.

(a) Wystawa pływająca (okrętowa). Donosiliśmy w swoim czasie, że z inicjatywy Ruskiego Towarzystwa żeglugi parowej i handlu urządzona będzie wystawa na wykwinnym okręcie „Mikołaj II-gi” — pływająca, w celu nawiązania bliższych stosunków handlowych ze Wschodem, mianowicie z portami: Bułgarią, Turcyą, Grecyą Macedonią, Syrią, Egiptem i Anatolią.

Wobec tego, że Moskwa zainteresowała się bardzo wystawą i wiele firm urządziło nawet specjalne, kosztowne pawilony — Rosyjskie Towarzystwo handlowe „Wostok” (eksportowe) reprezentujące cały szereg pierwszorzędnych firm łódzkich, nie chcąc pozostać w tyle po za Moskwą, postanowiło urządzić własny okazały pawilon w miejscu wybitnem.

W pawilonie tym zgromadzone będą wyłącznie eksponaty wyrobów łódzkich fabryk i zakładów przemysłowych.

Towarzystwo „Wostok” deleguje specjalistę, obznajmionego z branżą manufakturową, który na wystawie udzielać będzie szczegółowych informacji.

Towarzystwo przyjmuje wszelkie koszty delegacji na siebie, prócz kosztów związanych z urządzeniem pawilonu.

Między innymi wzięły udział w wystawie i wysłały eksponaty i materiały dla udekorowania pawilonu firmy następujące: Tow. akc. I. K. Poznański, Karol Bennich, L. Grohman, Wilhelm Schweikert, S. Rosenblatt, Gustaw Geyer, Juliusz Kinderman, L. Ranke, Gampe i Albrecht, Teodor Steigert, Juliusz Rosenthal, Fial i Syn; niezależnie od tego Towarzystwo akcyjne K. Scheibler.

Jak nas informują, okręt wystawowy odpływie do Jałty w dniu 9 grudnia r. b., w celu zaprezentowania się Najjaśniejszemu Cesarzowi, wróci do Odessy i stąd 18 grudnia wyruszy do Konstantynopola, skąd odbywać będzie podróż, mającą trwać półtrzecia miesiąca, według uplanowanej marszruty.

(a) W sprawie komiwojażerów żydów. Tutejsze sfery handlowo-przemysłowe otrzymały wiadomość, że nowy minister handlu i przemysłu, p. Timaszew uznaje za bardzo pożyteczne dla rozwoju handlu rosyjskiego dać komiwojażerom żydom prawo czasowego zamieszkiwania i prowadzenia swoich spraw we wszystkich miastach poza granicami osiadłości żydów.

W tym celu minister handlu i przemysłu porozumiewa się z prezesem ministrów w sprawie wydania okólnika do władz administracyjnych całej Rosyi, ażeby nie stawiać przeszkód wojażerom żydom co do czasowego zamieszkiwania poza obrębem osiadłości.

Okólnik ten, jak informują, ma być wkrótce opublikowany.

(x) Tow. krzewienia oświaty. W środę d. 8 b. m., w lokalu T. K. O., przy ul. Zawadzkiej № 17, o godz. 4-ej po południu p. R. Horowiczowa wygłosi dalszy ciąg odczytu „Wycieczka do Norwegii i na Szpicberg”; w niedzielę 12-go b. m. w tymże lokalu, również o g. 4 po poł. p. Stanisław Garlicki wygłosi odczyt p. t. „Anglia i Angliocy”.

Odczyty będą ilustrowane obrazami niknącymi.

(a) Ze szkół prywatnych. Przełożeni miej-

scowych szkół prywatnych otrzymali od naczelnika łódzkiej dyrekcji naukowej okólnik, na zasadzie którego nie mają prawa wśród roku szkolnego wymawiać miejsca nauczycielom zatwierdzonym na stanowiska przez dyrekcję naukową.

(—) Prezydent-arystokrata. Z Łodzi piszą do „Głosu Warszawskiego”:

Gospodarka miejska w Łodzi, oraz jej kierownik, ekscelencya Pienkowski, cieszą się już tak zdecydowaną opinią, że trudno coś do niej dodać. Ale w ubiegłym tygodniu zdarzył się w magistracie fakt, nad którym byłoby poprostu grzechem przejść do porządku dziennego. Oto pewnego dnia przed rozpoczęciem zajęć służbowych zawezwał do swego gabinetu p. prezydent wszystkich naczelników wydziałów i zwrócił się do nich w języku rosyjskim z następującą przemową:

„Panowie! Dowiedziałem się przypadkowo, że jego ekscelencya gubernator piotrkowski podaje rękę tylko radcom gubernialnym, młodsi zaś urzędnicy nie dostępują tego zaszczytu. Wobec tego, że i ja jestem ekscelencyą, postanowiłem postępować w taki sam sposób i dlatego proszę panów o zażalenie urzędników poszczególnych wydziałów, że od dnia dzisiejszego przestają podawać im rękę”.

Przyznać trzeba, że nawet naczelnicy wydziałów w magistracie łódzkim, przyzwyczajeni już do wybrzyków swego zwierzętnika, byli zdumieni jego przemową, nie mniej jednak natychmiast zapoznali z jej treścią urzędników, którzy rzeczywiście od tego dnia zostali pozbawieni zaszczytu uściśnięcia dłoni ekscelencyi.

Ta wiadomość obiegła wszystkie pisma, tymczasem, po sprawdzeniu jej u źródła, wypada nam zaznaczyć, że od początku do końca jest zmyśloną.

Uważamy, że kontrola prasy powinna obejmować wszystkie instytucje publiczne, ale jeżeli reporter dla zadość uczynienia swojej fantazyi wprowadza w błąd pismo poważne, to przecież rzecz taka wymaga nie tylko sprostowania, ale zasługi na ogólne potępienie.

(a) Ograniczenia żydów w szkołach. Grono zamożniejszych mieszkańców żydów, których dzieci nie mogły się dostać dla braku miejsc do tuższych zakładów naukowych — zwróciło się do utrzymującego gimnazjum męskie w Piotrkowie p. Panowa, z propozycją przeniesienia gimnazjum do Łodzi, ofiarując mu tytułem gwarancyi 13,000 rb. rocznie.

Wobec tego, że na mocy ostatniego Najwyższego Ukazu ograniczona została nawet w szkołach prywatnych z prawami rządowymi norma przyjmowania żydów do 15 proc., p. Panow na propozycję odpowiedział odmownie.

(a) Szpital dla obłąkanych. Wczoraj na posiedzeniu komitetu budowy szpitala dla obłąkanych żydów, stwierdzono, że zgromadzony droga składek fundusz wynosi 130,000 rubli. Komitet przystąpił do założenia własnej cegielni naterytoryum, gdzie stanie szpital, przy szosie Zgierskiej.

Budowa 4-ch pawilonów, według planów architekta Banasza rozpoczęta będzie z wiosną roku przyszłego. Kosztorys robót obliczony na 200 tys. rubli.

(a) Kary administracyjne. Na mocy postanowienia naczelnika nadzwyczajnej ochrony gubernii piotrckowskiej, skazani zostali: Stanisław Żynterski, za zakłócenie spokoju w kancelaryi cyrkulowej i wybite szyby—na 7 dni aresztu; Cyryl Berger, za prowadzenie handlu poza godzinami dozwoleń—na 10 rubli kary lub 3 dni aresztu; Szczepan Protofil, za pobicie stróżów Chorona i Sobczaka—na 7 dni aresztu; stróż Piotr Kulesza, Wojciech Poliwoda, Józef Szmítka, Szczepan Zrobiek i Władysław Gadzikowski, za niespełnienie dyżurności wieczornych przed bramami domów—na 5 rb. kary lub 3 dni aresztu; Emil Wajsbrot, za obelgę słowną i czynną strażników policyjnych podczas aresztowania—na 3 miesiące aresztu; Stanisław Chrzanowski, za nieprzestrzeganie przepisów policyjnych—na 10 rb. kary lub 3 dni aresztu; Mojżesz Szatan, za prowadzenie handlu w czasie zabronionym—na 10 rb. kary lub 3 dni aresztu; Rudolf Trenkler, za prowadzenie handlu w czasie zabronionym—na 3 rb. kary lub 1 dzień aresztu; Jankiel Rotgold, za toż samo przewinienie—na 25 rb. kary lub 7 dni aresztu; Sura Goldman, za zakłócenie spokoju publicznego—na 3 dni

aresztu policyjnego; Edmund Kowalski, za pobicie Stefani Mickiewicz — na 7 dni aresztu; Mordka Fajwel Berman, za prowadzenie o późnej porze handlu—na 10 rb. kary lub 3 dni aresztu i Zygmunt Mierzyński, za zadanie ran nożem Szyi Szymkowiczowi—na 3 miesiące aresztu.

(x) Z Bractwa Żywego Różańca. Jutro jako w uroczystość Niepokalanego Poczęcia Najśw. Maryi Panny w kościele S-go Krzyża o godzinie 8-ej rano, odprawione zostanie nabożeństwo na intencję wszystkich zelatorów i zelatorek Bractwa Żywego Różańca; po południu zaś tego dnia o godz. 3-ej odbędzie się w kaplicy przedpołudniowej przy kościele S-go Krzyża kwartalne, ostatnie w tym roku zebranie wszystkich zelatorów i zelatorek.

— Z racyi przypadającej w dniu jutrzejszym uroczystości Niepokalanego Poczęcia Najśw. Maryi Panny dzisiaj nieszpory oraz jutro całodzienne nabożeństwo w kościele S-go Krzyża odprawione zostaną z wystawieniem Najśw. Sakramentu i procesyami.

(a) Wystawę przeciwałkoheoliczną zwiędziło wczoraj przeszło 200 osób.

Na dziś i jutro zapowiedziane są wizyty kilku szkół, które pozamawiały bilety zbiorowe. Zażądały również biletów niektóre fabryki.

Pogadanki na tematy związane ze sprawą alkoholizmu wygłaszane będą codziennie przy pomocy przezroczy rzucanych na ekran.

Jutro we środę wygłoszą pogadanki: o godzinie 3-ej po południu dr. Skalski; o godz. 5-ej po poł. pastor Gundlach (po niemiecku), o godz. 7-ej dr. Przedborski. We czwartek: o godz. 7-ej wieczorem pastor Gundlach (po niemiecku); o g. 8-ej i pół dr. Kaufman; w piątek o godz. 7-ej wieczorem pastor Dietrich (po niemiecku); o godz. 8-ej i pół wieczorem prof. Baumfeld.

Przyrządy służące do otrzymywania i oczyszczania wysokoci będą demonstrowane oddziennie od godz. 6-ej do 7-ej wieczorem.

(h) Wystawa drobiu w Helenowie ma powodzenie mniej niż średnie. Pokazów nadesłano znaczną ilość, lecz odmian jest niewiele. Naprzykład perliczki reprezentowane są tylko w jednym gatunku, pomimo, że hodowla tego ptactwa nawet w okolicach Łodzi jest bardzo rozpowszechniona. Najobszerniej jest reprezentowany dział gołębi. Wielu wystawców za hodowlę drobiu nagrodzono.

Z majątków sąsiednich udział w wystawie przyjął tylko folwark „Dobra” pod Koluśkami—konserwacya jajek i tuczenia drobiu. Pozostali zaś właściciele majątków ziemskich, którzy prowadzą hodowlę drobiu bardzo obszernie, udziału w wystawie odmówili z powodu późnego zaawizowania.

(x) Stowarzyszenie techników w Łodzi. XV posiedzenie naukowo-techniczne Stowarzyszenia było poświęcone odczytowi inż. St. Mańduka (Warszawa) p. t. „Budowa kinematografu i jego przyszłe zastosowanie w nauce”. Zebrani podziękowali szczerym oklaskiem za interesujący odczyt, ilustrowany wielo pokazami świetlnymi i kinematograficznymi.

(x) Z Towarz. „Wiedza”. W nadchodzący czwartek dnia 9 grudnia od 4 do 6 po południu odbędzie się przedstawienie dla młodzieży w teatrze „Odeon” (Przejazd 2) z objaśnieniem żywych obrazów, przeważnie treści pouczającej i obyczajowej.

Wojście dla młodzieży 10 kop., dla osób towarzyszącym dzieciom, ceny niższe.

(h) Ze Związku ogrodników. W niedzielę, o godz. 5 po południu, w lokalu własnym Związku ogrodników (Piotrkowska 145), pod przewodnictwem prezesa p. Hejrowskiego, odbyto się miesięczne posiedzenie zarządu ze współudziałem członków Związku.

Postanowiono w czerwcju r. p. urządzić wystawę pokazów wiosennych (nowalie, czereśnie i kwiaty).

Rachunki z byłej wystawy pokazów wykazały rezultat pomyślny.

Uchwalono, aby w końcu stycznia r. p. urządzić zwałę dla członków Związku i ich rodzin.

Wreszcie załatwiono parę spraw, dotyczących gospodarki wewnętrznej Związku.

(x) U stalmachów. Urząd starszych Zgromadzenia majstrów stelmarskich zaprasza wszystkich członków na roczną sesję w nadchodzący

Odol
Bezsprzecznie
najdoskonalsze
płukanie

Towarzystwo Przewodniczące
prosi o zbieranie odpadków.

Biuro, Cegielniana 72.

2670-5

Towarzystwo Przewodniczące
prosi o zbieranie odpadków.
Biuro, Cegielniana 72.

Grabne ogłoszenia.

- AAAAA!** Angielkę z doskonałym francuskim; francuzkę przybyłą z Paryża bez kosztów poleca Biuro pedagogiczno-rekomendacyjne Ludwiskiej Piotrkowska 92, pierwsze piętro. 2553-3-3
- AAAA!** Rutynowane nauczycielki i nauczycieli różnej narodowości z wyższym wykształceniem, wychowawczyne freiblanki, bony z szcylom świadectwa chlubne, nauczycielki muzyki i śpiewu, francuzki, niemiecki, zagraniczne, towarzyski, pielęgniarki i gospodynie — poleca biuro Adamowiczowej, Piotrkowska 103. 4493 14wec14
- AI!AI!** Wyjeżdżając sprzedam meble z kilku pokoiów teno: Kredens, 12 krzesel, stół, otomana, szafy do ubrania, 2 łóżka z materacami, bielżniarka z lustrem, toaletka, szafki nosne, mywalnia z marmurem, biurko, biblioteka, garnitur mebli, trema, obrazy, lampy i różne drobniaki Szkolna 23 m. 3. 5096 3 2
- C**atopca, umiejącego dobrze pisać po rosyjsku, przyjmę na praktykę do biura sądowego lub jako płatnego. Oferty w „Rozwoju“ pod „Sądownik“. 5138 2-1
- C**hówek 600 jest do sprzedania hurtowo lub mnie. Przejazd № 30. 5065-3-3
- C**heć kupię pianino mało używane, w dobrym stanie Oferty z podaniem ostatniej ceny proszę składać w „Rozwoju“ sub „Piano“. 5060-3-1
- D**o sprzedania natychmiast magazyn ubiorów damskich — Przejazd 14, front. 5047-3w3
- D**oswiadczony korepetytor przyzwoity do wszystkich klas gimnazjum, oraz na świadectwa. Wiadomość Dzielna 40, m. 1 od g. 7-8. 1545
- D**o sprzedania maszyna Singera w dobrym stanie. Andrzejka № 26-3. 5110-1
- D**o sprzedania kawiarstwa. Włodowska 187. 5124-3-1
- D**o sprzedania pralnia z powodu zmiany interesu — zaraz. Juliusza № 13. 5135-3-1

- D**o sprzedania restauracja 2-go rzędu i cukiernia w mieście fabrycznym. Wiadomość w adm. „Rozwoju“. 5122-3-1
- D**o odnalezienia dla inteligentnego pana pokój duży od 14/XII. Tamże kredens nowy do sprzedania. Dłuzan 19-4. 5140-1
- F**ilię z młocarnią sprzedam. Wiadomość w „Rozwoju“. 5076-3-3
- I**nteligentna panienka poszukuje miejsca jakiegokolwiek. Oferty w „Rozwoju“ pod lit. M. S. 5123-3-1
- I**nteligentna pania z kaucją 100 rubli otrzyma dobrą posadę w interesie. Ul. Piotrkowska № 92, biuro nauczycielskie. 5244-3-1
- K**awaler poszukuje zaraz mieszkania przy rodzinie przyzwoitej, bezdzietnej i spokojnej, przy ulicach: Andrzejka, Przejazd, Mikołajewskiej, Benedykta, Nawrot lub Rozwadowskiej. Oferty proszę składać w adm. „Rozwoju“ dla „Kawalara A.“ 5108-3-1
- K**awalerka potrzebuje do księgarstwa zaraz Szczęgółowe oferty z podaniem kwalifikacji i rekomendacji proszę składać w adm. „Rozwoju“ pod „Księgarnia“. 5142-3-1
- K**ucharka doświadczona w swym fachu przyjmuje zamówienia do gotowania na przychodnią na wieczory, wesela itp. Ul. Krucza № 1 mieszka 15. 5083-3-2
- K**rawcowa poszukuje zdolnej, odpowiedzialnej pomocnicy, oraz damskiego krawca do kostiumów. Adres: Włodowska 111 A. Wolff. 5081-3-3
- L**ombardowe kwity kupuje. Włodowska 128, Zeiser. 5082 3 3 2
- M**ieszkanie potrzebne od Nowego Roku, składające się z 2 ch pokoi i kuchni. Oferty proszę nadsyłać do „Rozwoju“ dla J. 5098-2-2
- M**rody człowiek z dwuklasowym wykształceniem, władający polskim i rosyjskim, poszukuje jakiegokolwiek zajęcia. Sz. Pracodawca zechce złożyć ofertę w „Rozwoju“ pod lit S I 5113-1
- M**am do sprzedania różne sklepy kolonialne, galanteryjne i wszelkie interesy handlowe. Wiadomość: ulica Gubernatorska № 12 — 44. 5109-3-1

- M**aszyny 3 sprzedam, ul. Złota № 3 m. 52. 478461286
- M**aszyny 2 Singera prawie nowe — bebenkowa, pierścieńowa i maszyna za 20 rb. Konstantynowska № 7 m. 16. 5118-3-1
- O**kazyjnie do sprzedania zaklęty futrzany, kasztankowy; suknie wiyztywne i 6 krzesel dębowych. Piotrkowska 115. 5039-3 3
- O**kazyjnie bardzo tanio sprzedam nowy, solidnej roboty, garniturek do sypialni, kozetę, dwa pufy okrągłe i stolik, kryte rysem i pluszem. Włodowska № 36, u tapicera. 5132 3-1
- P**okój odnajmę inteligentnej kobiecie. Piotrkowska 92. Biuro nauczycielskie 5143-3-1
- P**ielęgnię chorych w domach prywatnych. Włodowska 109 m. 16 II piętro. 4645-444
- P**otrzebny doświadczony mistrz do pralni chemicznej. Kijów, Włodzimierska 45, Lisowska. 5078-3-3
- P**ralnię kupię zaraz lub od 1-go stycznia. Zakątna 23 m. 27. 5097-2-2
- P**otrzebny drogistą do składu aptecznego Kasperkiewicza, Złotarska № 23 5103-2-2
- P**oszukuję mieszkantki przy skromnej rodzinie w okolicy ul. Karola, Wólczańskej i Długiej. Oferty proszę składać pod A. B do Administracji „Rozwoju“ 5104-2-2
- P**otrzebny stoz żonaty, bezdzietny, z dobrmi świadectwami — zaraz. Łąkowa № 32. 5123-2-1
- P**ostugaczka czysta potrzebna na rano. Wiadomość: Skwerowa 18 (8a) Świadeictwa. 5128-1
- P**anna lub wdowa, mająca zamężowanie do gospodarstwa wiejskiego, posiadająca od 1000 do 2000 rb., może znaleźć korzystną posadę samodzielną, nie ryzykując nic zgoda przy pełnej gwarancji kapitału. Korzyści światne nieblywała. Oferty pod lit. K. K. w administ. „Rozwoju“. 5126-3-1
- P**anienka młoda z prowincyi poszukuje zaraz miejsca za sklepową w sklepie rzemieślniczym lub jakim innym. Przejazd № 24, u stróża. 5121-1

- P**oszukuję posady kasyerki lub ekspedientki. Oferty proszę składać pod „Panienka“. 5119 3-1
- P**otrzebny zaraz czeladnia szewski podręczny. Piotrkowska № 145. 5112-1
- P**otrzebne zdolne podręczne. — Zawadzka № 19 5114-3-1
- P**ralnia do sprzedania. Ulica Miłza 33 5136-3-1
- R**obę suknie i wszelkie inne roboty, wchodzące w zakres konfekcyj damskiej. Wykończenie eleganckie, ceny mażliwie nizkie. Składowa 21 m. 10 5028-3-3
- S**yplalnia dębowa do sprzedania, na nowego fasonu, u stolarka Andrzeja 28 4782-8 8
- S**klep kolonialno-dystrybucyjny do sprzedania, ul. Brzozińska № 43. 5096-4wec2
- S**klep kolonialno-tabacznicy i galanteryjny, egzystujący od 12 lat, zaraz do sprzedania z powodu zmiany interesu. Franciszkańska 60 5125-3-1
- S**klep rzeźniczy z warsztatem zaraz do sprzedania z powodu choroby. Aleksandrowska 84. 5141 3 3 1
- S**klep spozywczo-dystrybucyjny do sprzedania. Mikołajska № 79 5145-6-1
- S**klepik tanio zaraz do sprzedania z powodu choroby. Bazyli, Spacerna № 1 5093-3-2
- S**ubjekt, lat 22, branzy kolonialnej i win, poszukuje posady zaraz. Łaskawe oferty do „Rozwoju“ pod „Subjekt“ 5099-4
- W**ynajmę 4 eleganckie pokoje z kuchnią, pokojem dla służby, wszelkimi wygodami, w spokojnym domu na I II p., od lipca. Oferty: biuro „Promień“, Piotrkowska № 81, „Mieszkanie“. 5139-3ec-1
- W**arszawianka nieurogo wykonywa suknie, okrycia, kosy my dziecinnie. Nowopromenada № 49 m. 5, parter, oficyna. 5137-4-1
- W**yprzedaż dziecięcych sukienek i lalek. Główna № 40 mieszka 15. 4920 3 2 2
- Z** powodu wyjazdu jest do sprzedania harmonia chromatyyczna, trąbka C i B. i skrzypce Kaźna № 60 u Fijałkowskiego. 5073-3-3

- Z**aginęła krowa biała z czerwonymi łatami. Uprasza się o odprowadzenie na ulicę Nowo-Zarzewską 4, Abram Hybsz 5129-3-1
- Z** powodu smierci jest sklep kolonialno-spozywczy od Nowego Roku do sprzedania Włodowska № 89. 5131-3-1
- Z**agubione dokumenty.
Leonard Namysłowski zagubił kartę od paszportu, wydaną z fabryki Darinca 5 16-3-1
- Z**agubił kwit od paszportu na imię Adama Klifka, wydany z fabryki Pefermana 5101-3-2
- Z**agubił paszport na imię Maryli Wróblewskiej, wydany z gminy Kluki 5 00-3-2
- Z**aginęła karta od paszportu, wydana z fabryki Schöblera na imię Antoniego Bartosza 5034-3-2
- Z**agubił paszport na imię Teofila Krauze, wydany z gminy Czarnocin, pow. Iódzkiego. 5070-3-2
- Z**agubił paszport na imię Bolesława Górki, wydany z gminy Bartkowice, pow. Łęczyckiego. 5071-3-2
- Z**agubił ruski wid na imię Jana Warkockiego, wydany przez polemajstra m. Łodzi. 5 27-3-1
- Z**agubił kwit od paszportu na imię Augusta Miliara, wydany z fabr. Natallina 5 11-3-1
- Z**agubił paszport na imię Adama Buczyńskiego, wydany z gminy Łazisko 5115-3-1
- Z**aginęła karta od paszportu na imię Antoniego Wróńskiego, wydana z fabryki Epsteina i Kleidermana 5 34-1-1
- Z**aginęło świadectwo od wida rosyjskiego, wydane przez polemajstra m. Łodzi na imię Maryanny Grzegorzewskiej. 5130-3-1
- Z**agubił paszport na imię Stanisława Kepińskiego, wydany z gminy Rałoszcz, 5120-3-1
- Z**agubił paszport Leonady Hankowskiej, wydany przez Konsulat austriacki w Warszawie. 5117-3-1
- Z**agubił paszport, wydany z gminy Bogumiłów, gubernii kaliskiej, na imię Adama Gierkowskiego. 5054-3-3

TEATR WIELKI.

TEATR WIELKI.

Warszawska Orkiestra Symfoniczna Władysława Ks. Lubomirskiego.

W poniedziałek, dnia 13-go grudnia 1909 roku DRUGI ABONAMENTOWY

Wielki Koncert Symfoniczny

pod dyr. Grzegorza Fitelberga, z udziałem Pawła Kochańskiego (skrzypce).

Bilety sprzedaje skład instrumentów muzycznych Kamienieckiego, Piotrkowska № 90. 2693-1

Józef Grzegorzewski

Łódź, Piotrkowska № 117, telefonu № 1402.

Poleca fortepiany i pianina fabryk krajowych i zagranicznych: Steinweg, Ed. Seiler, Blühner, Quand, Hamilton (Ameryka), C. M. Schröder, Mühlbach, Becker, Rönsch, Arnold Fibiger, K. i A. Fibiger, Keratopf i Syn i Barszczewski oraz fisharmonie różnych fabryk.

Sprzedaż za gotówkę i na raty. 2064 10

Przyjmuje się reperacje i strojenie.

Przyjmuje się wzmian używane instrumenty.

Wynajem fortepianów i pianin.

Piotrkowska № 192 (dawniej № 200)
LECNICA ZĘBÓW
M. Riesnik-Epstein.
Plombowanie i wyjęcie zębów bez bólu. **Specyalne laboratorium** zębów sztucznych i złotych koron.
Reparacye i przeróbki sztucz. zębów na poczekaniu.
Ceny bardzo przystępne. 2696

Gatunek wyborowy Węgla Kostki I

dostać można w ilościach od 25 korecy
WACŁAW KOSSAKOWSKI
ul. Włodowska 50, telefon 11-21. 2054 d

Kto
kupuje u
Schmechla
i Rosnera
oszczędza
pieniądze.

Schmechel i Rosner

Łódź
Piotrkowska
№ 100.

Największy Dom Konfekcyjny na miejscu.

Wyprzedaż Gwiazdkowa po nadzwyczaj tanich cenach

wszystko — towary tego sezonu, o ile zapas starczy.

Garnitury maryn. z najnowszych materyałów	dawniej 15.— 26.75 teraz 10.— 21.50	Angiel. palta damskie ostatnie nowości	dawniej 15.— 18.— teraz 10.00 14.00
Palta zimowe najnowsze fasony	dawniej 24.— teraz 18.—	Palta damskie we wszystkich kolorach	dawniej 25.50 44.— teraz 17.— 30.—
Spodnie	dawniej 4.25 6.— teraz 2.90 4.75	Bluzki jedwabne kolorowe i czarne	dawniej 7.25 teraz 4.90
Garniturki dziecięce. z granatowego szwiotu	dawniej 3.50 4.— teraz 2.75 3.—	Halki jedwabne we wszystkich kolorach	dawniej 6.50 teraz 5.—
Garnit. uczniowskie z trwałego sukna	dawniej 6.— teraz 4.85	Matinki	dawniej 2.10 teraz 1.75
Szale do teatru czyste jedwabno		piękne nowości 50% ustępstwa teraz 2.80 2700	

WARSZAWSKIE AKCYJNE TOWARZYSTWO POŻYCZKOWE LOMBARD

Filia I ulica Zachodnia № 31,
Filia II ul. Piotrkowska № 69,
Zawiadamia, że w miejscowej sali
licytacyjnej, przy ul. Zachodniej 31,
w d. 30 grudnia 1909 r. (12 stycz-
nia 1910 r.) i dni następnych odby-
wać się będzie **licytacja** na
sprzedaż zastawów (z obydwóch
filii), we właściwym czasie nie
prolongowanych; podczas trwania
licytacji prolongata zastawów, na
sprzedaż wystawionych, miejsca
mieć nie będzie.
Wykaz № № zastawów, podle-
gających sprzedaży, będzie ogło-
szony w gazecie „Rozwój”. 2689

Do pracowni
KONFEKCYI DAMSKIEJ
WŁ. JANISZEWSKIEJ
potrzebne są uzdolnione

staniczarki i spódniczarki.

Ulica Przejazd № 16, I-sze
piętro od frontu.

Nauczycielka

polka, władająca językami: fran-
cuskim, rosyjskim i niemieckim —
poszukuje lekcyj. Przygotowała
do szkół; udziela korepetycji.
Oferty proszę składać w admini-
stracji „Rozwoju” pod Z. Z. 2463-d-0

Posiadam na składzie w wielkim
wyborze 2666

Otomany

wszelkiego rodzaju, po cenach niz-
kich. Polecam Szan. Publiczności
zwiedzanie mojej pracowni.

F. Miskzewski, Piotrkowska 188.

Migreno - Nervosin

natychmiast usuwa ból głowy
i migrenę. Bezwarunkowo
pewny i nieszkodliwy roślinny
środek. Żądać w aptekach i skł.
aptecz. tylko **oryginalnych**
proszków po 10 k. szt. — Pu-
délko 1.20 k. Główn. skł. Tow.
Ake. L. Spiess i Syn. 645r100

LEKOCYE

języka polskiego i francuskiego
dla dzieci oraz osób dorosłych.
Metoda ułatwiona. Tam też mogą
zgłaszać się osoby z zaniedbaną
odukacją. Długa 83, I piętro.
2514-d-11

Okazyjnie do sprzedania bardzo
tanie

otomana

z lustrom i 12 krzesel dębo-
wych, skórą krytych i różne oto-
many nowe i używane. Spacerowa
№ 41, u tapicera. 2680-3-1

Wygubiam radykalnie

KURZAJKI

Piotrkowska 132 m. II.
Przyjmuje od 10-12 rano i od
6-8 wieczorem. 2589 20

Różycza, przystanek Żakowice

Jest do sprzedania 6 morgi ziemi
na bardzo dogodnych warunkach
Teraz odpowiedni pod założenie
wills. Wiadomość w „Rozwoju”
u p. Musiała lub w domu przy
ul. Przejazd 47 m. 14 2400

Zarząd Drogi Żelaznej Warsz.-Wied.

ogłasza, iż na mocy 84 go artykułu Ogólnej Ustawy dróg
żel., w dniu 27 listopada (10 grudnia) 1909 r., o godzinie
10-ej zrana, na stacyi towarowej Łódź-Kaliska odbędzie
się sprzedaż z licytacji czterech wagonów desek sosnowych
wagi 3630 pud. z przesyłek, wysłanych przez M. Reizma-
na na okaziciela ze stacyi Wierzbuk dróg Nadwiślańskich
do Łodzi-Kal. za frachtami №№ 27645, 27663, 27674, 27689,
bez obciążenia sumami zaliczeniowymi. 2691-1

ZARZĄD BAŁUCKIEGO TOWARZYSTWA WZAJEMNEGO KREDYTU

podaje do publicznej wiadomości, że biuro Towarzystwa
znajduje się przy ul. Zgierskiej № 64 i otwarte jest w dni
powszednie od g. 10 rano do 3 po poł., gdzie udziela wszel-
kich informacji w zakres czynności Towarzystwa wchodzących.

Przyjmuje do dyskonta i inkasa weksle i t. p.

Przyjmuje wkłady na procenty jak od członków To-
warzystwa tak też i osób postronnych i liczy od takowych
od dnia lokacji do dnia podniesienia, a mianowicie: na każ-
de żądanie 4%, z 3-miesięcznym terminem 4½%, z 6-mie-
sięcznym 5% i od całorocznych 6% 2306 18-11

Pierwszych zasad

gry skrzypcowej
udziela Wacław Blesniadecki. —
Wiadomość Przejazd 14 (księgar-
nia). 2805

Przysposabiam

do różnego rodzaju zakładów
naukowych. Udzielam korepety-
cji wszystkich przedmiotów. Lek-
cje dla osób starszych. Chlubne
świadectwa z ostatnich miejsc.
Przejazd 12 m. 10 2482-8-3

Sklep rzeźniczy

istniejący od kilku lat, dobrze
prosperujący, oraz mieszkanie,
warsztat i inne wygody rzeźni-
cze — jest do wynajęcia od 1-go
stycznia 1910 roku, przy ul. Gu-
bernatorskiej № 37. Wiadomość
u Sz. L. Weintrauba, Widzewska
№ 146 2692-3-1

W niedzielę, dnia 5 grudnia,
po drodze od № 24 przy ul. Po-
łudniowej do № 87 przy ul. Piotr-
kowskiej, zgubiono

skunksową mufkę.

Uprasza się o odniesienie do
„Rozwoju” za wysokim wynag-
rodzeniem. 2698-3-1

Aparat kinematograf

„Br. Pathé” № 2, z wszelkimi
przybarami do światła elektrycz-
nego i sztucznego. Wiadomość
u p. Dutkiewicza, Średnia № 12.
2678-3-1

Tanie czeskie pierz.

5 kilo świeżo dar-
tych 9 k. 60, lep-
sze 12 k., białe
świeżo darte puchowe 18-24 k.,
świeżo białe świeżo darte 30-36
kron. Franko za zaliczeniem wy-
syła się. Zwrot lub wymiana do-
zwolona za zwrotem porta.
Benedykt Sachsel Lobes
Pillno-Czechy. 2498-6-6

KSIEGARNIA

I skład mat. piśm. zaraz do sprze-
dania na dogodnych warunkach.
Wiadomość u właściciela Rem-
bertowicza w Pabianicach. 2696

EGZYSTUJĄCA OD LAT 17 W ŁODZI

Pracownia haftów

i ZNACZENIA BIELIZNY

D. Mazurkiewiczowej

Przejazd 12 m. 14,

w podwórzu, w oficynie II piętro
przyjmuje wszelkie roboty
w zakres haftu wchodzące,
wykonuje takowe staran-
nie, na czas oznaczony, po
możliwie niskich cenach.
Przyjmuje się uczennice.

Ulica PRZEJAZD № 12.

KASYER

(kasyerka) z kaucją od 2-eh
tysięcy rubli — potrzebny do
instytucji finansowej.

Oferty z podaniem refe-
rencji i kaucji przyjmuje
administracja „Rozwoju” pod
„Kasa. 2644-3-3

Łódź

1-sza Ogólna WIELKA WYSTAWA DROBIU

urządzona w HELENOWIE od 4-go do 8-go grudnia 1909 roku
przez Oddział Łódzki Rosyjskiego Twa Gospodarstwa Wjejskiego Hodowli Drobiu.

Dnia 4-go grudnia

2671 3 3

Otwarta Wystawa Drobiu w Helenowie.

Wystawę zwiedzać można od godz. 10 rano do godz. 10 wieczorem.
Po południu **grywać** będzie kwartet koncertowy pod batutą dyrektora Adameczyka.

Przeciw pękaniu i odmrożeniu rąk
wskutek zimna

niema nic lepszego, nad

„CRÈME SIMON“

Paryż

Marka
zatwierdzona.

J. Simon, Paryż. — Żądać tylko z naszą prawdziwą marką.
Sprzedaż detaliczna u fryzyerów, w perfumeryach i aptekach. 2192

Fabryka Braci POLAKIEWICZ

poleca papierosy z wybornego tytoniu:

№ 7

10 szt. 7 kop.

H

E
10 szt. 6 kop.
(w żółtej bibułce)

B O B

10 szt. 6 kop.

Sport

10 „ 4 „

(w białej bibułce)

№ 50

25 szt. 10 kop.
(w żółtej bibułce)

L

A
10 szt. 6 kop.
(w żółtej bibułce)

Sport

10 „ 4 „

(w żółtej bibułce)

2643-6-3

Warszawska Szkoła kroju i szycia APOLONII KOPYDŁOWSKIEJ

dypłomowanej uczennicy paryskiej akademii kroju. Wydaje patenty z prawami zakładania pracowni i szkół. Nauka prędką i gruntowną, prowadzona ułatwionym systemem; uczennice nabierają gustu. Przy pracowni sukien kurs wieczorowy po cenach niższych. Zapis codziennie. Sprzedaż form papierowych, żurnali i manekinów.
Piotrkowska № 115. 2859-3

Magazyn OBUWIA

Ant. PRUSKIEGO

poleca obuwie damskie, męskie i dziecięce, znane ze swej dobroci i trwałości; przy muje wszelkie obśtalunki i reperacye. **Ceny niskie**
Warsztat przy sklepie — Łódź
PIOTRKOWSKA 118. 1504137

Potrzeba zdolnego i poważnego przedstawiciela na Łódź i okolice, do prowadzenia artykułu wprowadzonego i ogólnie używanego w branży technicznej. Adresować: Warszawa, poczta główna, skrzynka № 496 2851-3 3

Nagrodzone złotym medalem na wystawie Zdrojowej 1908 roku

EMULSYJA TRANOWA SZWAJCARSKA

i z Lecytyną i z Fosforem
jest to **TRAN** pozbawiony przykrego smaku i zapachu z solami podfosforanu wapnia i sodu. Flakon 75 kop.

Najskuteczniejsza Maść przeciw odmrożeniu, tub. 30 kop.
Poleca Apteka A. CHAREMZKY w Łodzi, Średnia Nr. 10.
Dostać można w aptekach i składach aptecznych. 2332-10 0

Wyszedł z druku doskonale zastosowany do wymagań praktyki kupieckiej

podręcznik arytmetyki handlowej

opracowany przez J. Mantinbanda, nauczyciela buchalterii, wydany w języku polskim z uwzględnieniem terminologii rosyjskiej i niemieckiej przy tytułach, nazwach, szematkach wekslowych i wzorach rachunkowych. — Do nabycia we wszystkich księgarniach i kancelaryi wydawcy, Dzielnia 22. 2369-d-6

W Szkole Przygotowawczej Koadunkcyjnej J. Zawadzkiej, Piotrkowska 34 103, pod kierunkiem artystki-malarki p. GLANTZ — odbywają się

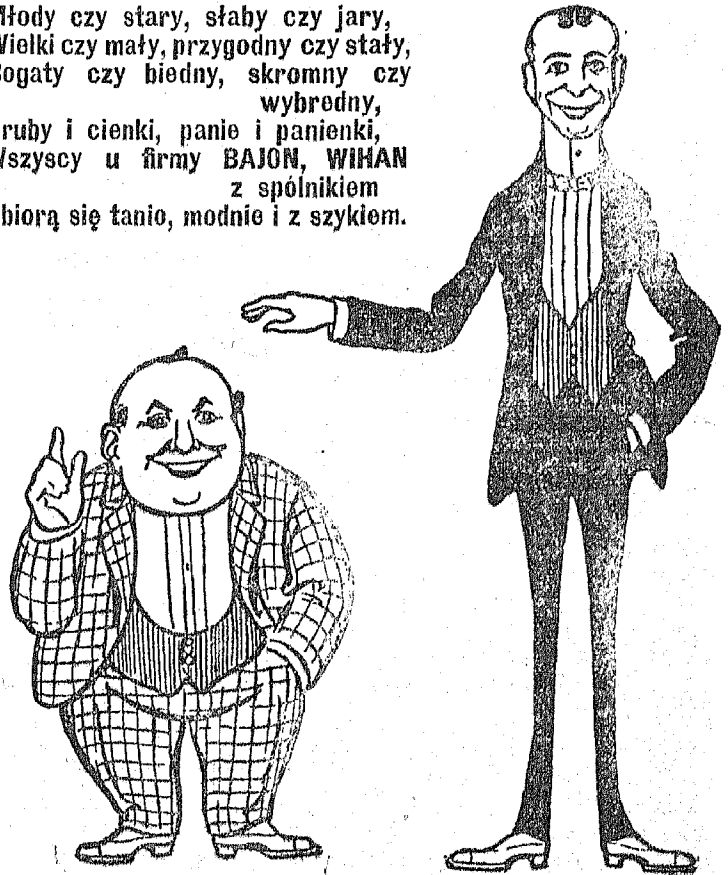
Lekcyje rysunku dla dzieci

dwa razy tygodniowo — od godz. 4 do 5 po południu — Zapisy codziennie od godziny 3 do 5-0 po południu. 2345-d-7

Ważne dla Robotników!

Do sprzedania place w Rudzie, odpowiednie pod budowę domów robotniczych, jak i lotnich mieszkań, mające 2400 kw. lokal, leżące przy linii tramwajowej — 22 min jazdy od Łodzi. Sprzedaż na bardzo przystępnych warunkach — od 250 rb., a mianowicie: 100 rb. wpłaty, a pozostałą sumę w ratach po 50 rb. rocznie. Wiadomość u J. Wolfa, ul. Mikołajewska № 95. 2647-12-2

Młody czy stary, słaby czy jary,
Wielki czy mały, przygodny czy stały,
Bogaty czy biedny, skromny czy
wybredny,
Gruby i cienki, panie i panienki,
Wszyscy u firmy **BAJON, WIHAN**
z spółnikiem
Ubiórą się tanio, modnie i z szykiem.

Bajon, Wihan i S^{ka}

Łódź, Piotrkowska № 126, róg ul. Nawrot.
Magazyn ubiorów męskich, damskich i dziecięcych. 2683-8-2

Dla Szanownych Pań!

Znana ze swej dobroci mąka z parowej piekarni pod firmą „W. Zbonikowski“ (dawnej przy ul. Widzowskiej 13) — sprzedaje się hurtowo i detalicznie w nowo utworzonym składzie. Mąka wyborowa po cenie hurtowej 40 f. 2 rb 40 k, 20 funt. 1 rb. 20 kop. Z szacunkiem W. Zbonikowski 6112 Składowa 30, dom własny.

KONSTANTYNOWSKA

Zakład ogrodniczy F. KUCZYŃSKIEGO ma do sprzedania 200 pud. **jablek koszteli.** — Ceny umiarkowane, — 2679 6 Z poważaniem F. Kuczyński.

Rutynowany buchalter

obznajmiony ze wszelkimi czynnościami biurowymi, obejmie za niewielkim wynagrodzeniem administrację domu, w różnych punktach miasta. Na żądanie poważne referencye. Oferty w adm. „Rozwoju“ pod lit. B B. 22464-0

Na sezon jesienny i zimowy nadeszły **ostatnie nowości**, które polecam Sz. Publiczności **po bardzo tanich cenach.** — Wyprzedaż resztek o 50% niżej ceny kosztu.

G. Rimpel, Skwerowa 16.

2740-5 7

MIĘDZYNARODOWE TRANSPORTOWANIE MEBLI M. LENTZ, Widzewska 77.

Przeprowadzki w mieście i do wszystkich miejscowości w świecie bez przekładowania
Opakowanie i przechowywanie mebli.
Dostawa i odstawa towarów. Dostawa węgla i drzewa rozpałowego. Przewożenie kas ogniotrwałych.

Główny Skład Zyrardowski. № 6, ul. Piotrkowska

Poleca jako pożyteczne podarki na Gwiazdkę:

*Płótna, Prześcieradła,
 Chustki do nosa białe i kolorowe,
 Ręczniki, Ścierki,
 Nakrycia stołowe i deserowe,
 Obrusy, Serweły,
 Kapry na łóżka pikowe i fiulowe,
 Nowości damskiej, męskiej
 i pościelowej białej,
 Firanki, Wyroby dziane (Crykotáže),
 Koldry na wacie i puchu.*

2649-3-1

W niedzielę, dnia 19 b. m., magazyn otwarty od godziny 12-ej.

Towarzystwo Akcyjne
„ZGORZELICKIEJ FABRYKI MASZYN I ODLEWNI“
 w Zgorzelicach.

Maszyny parowe (Gleichstrom) systemu profesora Stumpfa.

Jeneralne Przedstawicielstwo na Królestwo Polskie oraz gub. Grodzieńską
HORDLICZKA i STAMIROWSKI
 Łódź.

1916—d

Lecznica chorób skórnych i wenerycznych
 Gabinet Roentgenowski i Światło-leczniczy
 D-rów L. Falka, Z. Golca, St. Jelnickiego
 WOLCZANSKA № 36.

Ogólne i pojedyncze pokoje dla chorych od 2 do 5 rb.; ambulatoryum dla niezamożnych —
 piąca za poradę 60 kop.
 Leczenie promieniami Roentgena, lampą Finsena i Kromayera. Prądy o wysokim napię-
 ciu (Arsonwalizacja). Elektroliza, masaż wibracyjny i leczenie gorącym powietrzem. Kąpiele
 elektryczne i sinusoidalne. Badanie krwi na syfilis i badanie mamek z wydawaniem świadectw.
 Godziny przyjęć od 8—9 r., od 11½—1½ pp. i od 7—8; w niedziele i święta od 8—10 rano
 i od 12½ do 1½, po południu. 2145r

Wina Chasta

Czerwone
 od 40k.—1rb. 25k. za but.
 Białe
 od 40k.—1rb. za but.
 Deserowe
 od 80k.—2rb za but.

sempiternalne i odznaczają się wyborowym smakiem.

Skład w Łodzi
 ulica Piotrkowska № 999

MASŁO

I Śmietankowe
 II Świeże solone
 III Kuchenne

na beczki, pudy i funty z dostawą do domów
 poleca

SKŁAD MASŁA
Piotrkowska № 117.

2656-6

Na Adwenti!

Lalki Lalki Lalki!!

w strojach wykwintnych

posiada w wielkim wyborze

2632 5

26 A. SPODENKIEWICZ **26**
 ulica KONSTANTYNOWSKA № 26.

Uwaga! Ceny fabryczne.